

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 732/2013-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. decembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť R. Ch., t. č. v vo výkone trestu odňatia slobody, vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 1 a 4, čl. 13 ods. 1 písm. a) a ods. 4, čl. 16 ods. 1 a 2, čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 26 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj namietaného porušenia čl. 3, čl. 8 ods. 1, čl. 10 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutiami Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Ilava č. 593051/1-2013 z 10. mája 2013 o uložení disciplinárneho trestu a zo 17. mája 2013 o zamietnutí sťažnosti proti rozhodnutiu o uložení disciplinárneho trestu a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. Ch. o d m i e t a z dôvodu jej neprípustnosti.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. júla 2013 doručená sťažnosť R. Ch., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „sťažovateľ“),

v ktorej namieta porušenie čl. 2 ods. 3, čl. 12 ods. 1 a 4, čl. 13 ods. 1 písm. a) a ods. 4, čl. 16 ods. 1 a 2, čl. 19 ods. 2, čl. 20 ods. 1, čl. 26 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj porušenie čl. 3, čl. 8 ods. 1, čl. 10 ods. 1, čl. 13 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozhodnutiami Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Ilava (ďalej len „ústav na výkon trestu“) č. 593051/1-2013 z 10. mája 2013 o uložení disciplinárneho trestu a zo 17. mája 2013 o zamietnutí sťažnosti proti rozhodnutiu o uložení disciplinárneho trestu.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi ako odsúdenému, ktorý vykonáva trest odňatia slobody, bol rozhodnutím ústavu na výkon trestu č. 593051/1-2013 z 10. mája 2013 (ktoré nadobudlo právoplatnosť 17. mája 2013) podľa § 52 ods. 3 písm. a) zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone trestu“) uložený disciplinárny trest – pokarhanie pre porušenie ustanovení § 40 písm. i) zákona o výkone trestu. Rozhodnutie vydal pedagóg oddelenia výkonu trestu (ďalej len „pedagóg“). Proti rozhodnutiu pedagóga o uložení disciplinárneho trestu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej vedúci oddelenia výkonu trestu 17. mája 2013 rozhodol tak, že ju podľa § 59e ods. 2 písm. b) zákona o výkone trestu zamietol a rozhodnutie pedagóga potvrdil.

3. Sťažovateľ v merite svojej sťažnosti argumentuje tým, že *„Všetky namietané zásahy do mojich práv boli spôsobené všeobecným znením ustanovení § 26 ods. 2, § 35 ods. 1, § 40 písm. i) z. č. 475/2005 Z. z. a svojvoľnému výkladu a aplikovaniu konkrétne ustanovenia § 40 písm. i) na moju osobu a to bez zohľadnenia ľudských práv, ktoré majú prednosť pred zákonmi.“* Pri svojej argumentácii sťažovateľ vychádzal z toho, že *„Žiaden čl. dohovoru, ústavy nedovoľuje štátnemu orgánu trestať plnoletého občana SR za to, že má erotické obrázky, časopisy alebo vydeo pretože by sa tým zasahovalo do ľudskej prirodzenosti. Práve dohovor a ústava túto možnosť zaručujú i keď sa v nich nespomína pojem erotika či porno. Možno ich odvodiť s práv na slobodu myslenia, prejavu, šírenia a vyhľadávania informácií, slobody náboženského vyznania, slobody povolania a pod., keď*

kdo koľvek môže mať materiály o spiritualizme aj obrazové, tak môže mať aj o sexualyte. Ak nejaký zákon to zakazuje tak je proti právnym a nepoužiteľný, pretože ľudské práva majú prednosť pred zákonmi. Ja som bol potrestaný za svoju prirodzenosť.“

4. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd „... vydal tento nález:

„1. Namietané práva R. Ch. Rozhodnutím zo dňa 10. mája 2013 č. 593051/1-2013 ústavu pre výkon trestu o udelení disciplinárneho trestu a rozhodnutím zo dňa 17. mája 2013 o zamietnutí sťažnosti ústavu pre výkon trestu porušené boli.

2. Rozhodnutia ústavný súd SR zrušuje a vec vracia ústavu pre výkon trestu na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd SR prikazuje uhradiť trovy právneho zastúpenia ústavnému súdu SR do 1 mesiaca od vyslovenia nálezu, ktoré je povinný zaplatiť ústav pre výkon trestu.

4. Ústavný súd SR R. Ch. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 100 000 €“.

Sťažovateľ zároveň požiadal o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov v konaní pred ústavným súdom a upovedomil ústavný súd o tom, že *„V prípade akého koľvek negatívneho rozhodnutia ústavného súdu SR, obrátim sa na európsky súd pre ľudské práva.“*

II.

5. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

6. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Vychádzajúc z petitu sťažnosti ústavný súd konštatuje, že sťažnosťou napadnuté rozhodnutia ústavu na výkon trestu z 10. mája 2013 a 17. mája 2013 sú rozhodnutia o disciplinárnom previnení, ktorými bol sťažovateľovi vykonávajúcemu trest odňatia slobody v ústave na výkon trestu uložený disciplinárny trest.

8. Podľa § 18 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) prokurátor dozerá na to, aby v miestach, kde sa vykonáva... trest odňatia slobody..., boli držané osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu o pozbavení alebo obmedzení osobnej slobody a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy.

Podľa § 18 ods. 2 zákona o prokuratúre prokurátor je povinný

a) vykonávať previerky zachovávanía zákonnosti v miestach uvedených v odseku 1...,

c) písomným príkazom zrušiť alebo pozastaviť vykonávanie rozhodnutia, príkazu alebo opatrenia orgánov vykonávajúcich správu miest uvedených v odseku 1 alebo ich nadriadeného orgánu, ak sú v rozpore so zákonom alebo s iným všeobecne záväzným právnym predpisom... Podľa § 97 zákona o výkone trestu dozor nad zachovávaním

zákonnosti v ústave vykonáva prokurátor podľa osobitného predpisu. Týmto predpisom je práve zákon o prokuratúre.

9. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

10. Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04). Inými slovami, sťažnosť podľa čl. 127 ústavy možno ústavnému súdu podať spravidla iba vtedy, ak sťažovateľ ešte pred jej podaním vyčerpal všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho práva poskytuje. V opačnom prípade je sťažnosť neprípustná.

11. Ako z citovaných ustanovení zákona o výkone trestu a zákona o prokuratúre vyplýva, sťažovateľ mal a má možnosť domáhať sa ochrany všetkých ním označených práv tak, ako to namietal v sťažnosti podanej ústavnému súdu, práve prostredníctvom príslušnej prokuratúry ako orgánu vykonávajúceho dozor nad zachovávaním zákonnosti v ústave na výkon trestu, ktorá je oprávnená a zároveň povinná v prípade zistenia porušenia právnych predpisov ústavom na výkon trestu vo vzťahu k osobe sťažovateľa zabezpečiť nápravu nezákonného stavu.

12. Podľa názoru ústavného súdu nevyužitie prostriedku nápravy prostredníctvom orgánov prokuratúry nemožno nahrádzať podaním sťažnosti v konaní pred ústavným súdom, pretože takto by sa obmedzovala možnosť orgánov prokuratúry vo vlastnej kompetencii nielen preveriť skutočnosti, ktoré tvrdí sťažovateľ, ale aj prijať opatrenia podľa

zákona o prokuratúre, ktoré by účinne napomohli odstráneniu procesných alebo faktických prekážok zákonného postupu (m. m. I. ÚS 186/05, IV. ÚS 53/05, IV. ÚS 126/07).

13. Vzhľadom na to ústavný súd zotráva v súlade so svojou doterajšou judikatúrou na tom, že každý sťažovateľ je pred podaním sťažnosti ústavnému súdu povinný vyčerpať všetky právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnený podľa osobitných predpisov (napr. III. ÚS 152/03, IV. ÚS 126/07). V okolnostiach veci je teda sťažovateľ povinný obrátiť sa na príslušnú prokuratúru s požiadavkou o preskúmanie zákonnosti postupu orgánov ústavu na výkon trestu v konaní vedenom pod č. 593051/1-2013 a ich rozhodnutí z 10. mája 2013 o uložení disciplinárneho trestu a zo 17. mája 2013 o zamietnutí sťažnosti sťažovateľa proti rozhodnutiu o uložení disciplinárneho trestu zo 17. mája 2013.

14. Ústavný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľa nie je prípustná pre nevyčerpanie dostupného a účinného právneho prostriedku ochrany základných práv a slobôd, a preto ju odmietol pre jej neprípustnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

15. Nad rámec ústavný súd poznamenáva, že všeobecné súdy rozhodnutia funkcionárov ústavov na výkon trestu odňatia o uložení disciplinárneho trestu odsúdenému vo výkone trestu môžu preskúmať taktiež v rámci správneho súdnictva na základe podanej správnej žaloby podľa relevantných procesnoprávných ustanovení (pozri napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Sžo 40/2012 zo 16. januára 2013). V takom prípade by ochranu sťažovateľovým základným právam bol oprávnený a povinný poskytnúť práve všeobecný súd. Za týchto podmienok by ústavný súd musel sťažnosť sťažovateľa vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 in fine („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na prerokovanie veci. Pre úplnosť je potrebné dodať, a to vzhľadom na nejednotnosť názorov všeobecných (správnych) súdov, že ústavný súd nie je orgánom oprávneným zjednocovať právne názory všeobecných súdov (I. ÚS 199/07, II. ÚS 273/08,

IV. ÚS 331/09); v konkrétnych prípadoch posudzuje ústavný súd len ich ústavnú akceptovateľnosť (III. ÚS 313/2010). V tejto veci však o takýto prípad nejde.

16. Tieto okolnosti ale nič nemenia na závere o potrebe odmietnutia sťažnosti sťažovateľa podanej ústavnému súdu, a to z dôvodu existencie orgánu verejnej moci, do kompetencie ktorého spadá ochrana sťažovateľom namietaného porušenia všetkých ním označených (základných) práv.

17. Keďže sťažnosť bola ako celok odmietnutá, ústavný súd nepovažoval za dôvodné zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2013